

Міністерство освіти і науки України
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАКАЗ

21.04.2009 р.

м.Суми

№266-1

Про впорядкування організації
викладання дисциплін вільного
вибору студентів

{Із змінами, внесеними згідно з наказом №317-І від 06.04.2012}

З метою впорядкування організації викладання дисциплін вільного вибору студентів, що призначені для покращення якості підготовки фахівців в Сумському державному університеті, врахування потреб підприємств-замовників у кваліфікованих кадрах, всебічного розвитку особистості студентів, надання студентам можливості розвитку професійних і творчих навичок та відповідно до рішень методичної ради СумДУ від 30.05.2001 р., 12.11.2003 р. та 19.10.2005 р.

НАКАЗУЮ:

1. Визначити навчально-організаційний відділ університету відповідальним за формування потоків (груп) дисциплін вільного вибору на факультетах електроніки і комп'ютерних технологій, технічних систем та енергоефективних технологій, економіки і менеджменту та на гуманітарному факультеті. Для підвищення оперативності та якості вирішення організаційних питань у інститутах відповідальними за остаточне закріплення дисциплін вільного вибору та подачу звітів про результати формування переліку дисциплін та закріплення дисциплін за студентами до навчально-організаційного відділу університету визначити відповідно деканат медичного факультету, навчальний відділ Конотопського інституту СумДУ та деканат денної форми навчання Шосткинського інституту СумДУ. На навчально-організаційний відділ університету покласти контроль за виконання вимог цього наказу в усіх структурних підрозділах університету.

2. Для оптимізації підготовки фахівців, формування у майбутніх випускників широкого кругозору та активної громадської і соціальної позиції, підвищення загальнокультурного рівня студентської молоді, наближення підготовки фахівців до світових освітніх стандартів пріоритетним напрямом вважати посилення гуманітарної, екологічної та природничо-наукової складової підготовки фахівців за рахунок відповідних дисциплін вільного вибору студентів, що викладаються потоками для різних напрямів (спеціальностей) підготовки. При цьому вивчення розділів навчальних дисциплін за програмою загальної середньої освіти може здійснюватись лише у якості додаткової освітньої послуги понад обсяги, встановлені навчальними планами і програмами підготовки фахівців у відповідності до переліку платних послуг, які можуть надаватися державними навчальними закладами (у відповідності до Постанови Кабінету Міністрів України від 20.01.1997 р. за № 38).

3. З метою задоволення потреб підприємств-замовників кадрів, покращення адаптації випускників до вимог ринку праці передбачити в структурі блоку вільного вибору студента дисципліни цільової поглибленої мовної, комп'ютерної підготовки та дисциплін з отримання робочих професій. При формуванні переліку дисциплін передбачити їх викладання для максимально можливої кількості напрямів і спеціальностей підготовки. Комплектацію потоків з цих дисциплін здійснювати на конкурсній основі з урахуванням пріоритетності виконання вимог укладених тристоронніх угод між студентом, університетом та підприємствами-замовниками кадрів.

4. Введення до переліку дисциплін вільного вибору, які викладаються для окремих обмежених категорій студентів, допускається за рішенням першого проректора як виключне явище з обґрунтуванням кафедру та факультетом необхідності викладання таких дисциплін.

5. Для раціонального використання наявного аудиторного фонду та оптимізації структури навчального навантаження встановити наступні форми проведення занять та мінімальні критерії наповнюваності груп:

- При формуванні потоків дисциплін, пов'язаних з одержанням студентами робочих професій та дисциплін комп'ютерної підготовки передбачити практичні (лабораторні) заняття з мінімальною наповнюваністю груп у 21 особу. Кількість груп з кожної дисципліни навчально-організаційному відділу визначати виходячи з чисельності студентів на дисципліні та з урахуванням наявного матеріально-технічного забезпечення і можливості кадрового забезпечення викладання дисципліни одночасно в кількох групах (за обґрунтуванням кафедр):

- При формуванні потоків дисциплін мовної підготовки передбачити практичні заняття з наповнюваністю груп не менше 15 осіб. Кількість груп з кожної дисципліни навчально-організаційному відділу визначати з урахуванням чисельності студентів на дисципліні та можливості кафедри для кадрового забезпечення викладання кожної іноземної мови одночасно в кількох групах (за обґрунтуванням кафедри іноземних мов);

- З усіх інших дисциплін передбачити тільки лекційну форму проведення занять мінімальною наповнюваністю потоків у 50 студентів.

Менша наповнюваність потоків або наявність практичних (лабораторних) занять з дисциплін, які не пов'язані з мовною або комп'ютерною підготовкою чи отриманням робочої професії може допускатись як виняток, в окремих поодиноких випадках, за обґрунтованим поданням кафедри та факультету. Рішення про доцільність таких потоків приймається першим проректором щорічно, при формуванні переліку дисциплін вільного вибору студентів на наступний навчальний рік».

{Пункт 5 викладений в редакції наказу №317-І від 06.04.2012}

6. З метою впорядкування процесу введення дисциплін вільного вибору студентів нові дисципліни запроваджувати виключно з дозволу першого проректора за службовими записками кафедр з зазначенням: назви дисципліни, обґрунтування доцільності її введення, критеріїв максимальної та мінімальної кількості студентів у потоці (групі), переліку факультетів (спеціальностей, напрямів підготовки) для яких пропонується дисципліна, семестру викладання дисципліни та, в разі потреби, аудиторій з необхідним для проведення занять обладнанням. Службові записки мають бути завізовані навчально-методичним відділом з метою недопущення протиріч між затвердженими навчальними планами підготовки та змістом дисциплін вільного вибору, що пропонуються. До службової записки додається стисла анотація дисципліни з описом її змісту, метою дисципліни та вимогами до базових вмінь і навичок студентів.

7. Дисципліни, які не відповідають сучасним вимогам, або дисципліни, за якими кафедри не мають можливості продовження викладання, вилучаються з переліку за службовими записками кафедр або за поданням навчально-методичного відділу.

8. Навчально-організаційному відділу, медичному, Конотопському та Шосткинському інститутам з метою максимального задоволення інтересів студентів та потреб підприємств-

замовників виключати з переліку дисциплін вільного вибору на наступний навчальний рік дисципліни, які не обираються студентами протягом трьох років.

9. Навчально-організаційному відділу, медичному, Конотопському та Шосткинському інститутам формувати перелік дисциплін вільного вибору студентів на наступний навчальний рік в термін до 1 квітня кожного року (за узгодженими в установленому порядку пропозиціями кафедр, за поданням навчально-методичного відділу та на підставі аналізу розподілу дисциплін в минулих роках).

10. Для закріплення дисциплін вільного вибору за студентами навчально-організаційному відділу, медичному, Конотопському та Шосткинському інститутам протягом квітня-травня кожного року здійснювати організаційні збори студентів 2-4 курсів, на яких знайомити студентів з переліком дисциплін вільного вибору, інформувати студентів про механізм розподілу дисциплін, правила та терміни написання заяв на наступний навчальний рік. Для закріплення дисциплін за студентами 1 курсу організаційні збори здійснювати в перший день кожного навчального року.

11. Закріплення за студентами дисциплін поглибленої мовної підготовки відбувається лише за наявності певних базових мовних навичок і здійснюється за рекомендацією кафедри іноземних мов (шляхом візування відповідних заяв студентів).

12. Для студентів 3 та 4 курсів, в разі придатності до військової служби та успішного проходження конкурсного відбору, передбачити можливість проходження навчання за програмою підготовки офіцерів запасу на базі військової кафедри СумДУ в якості дисципліни вільного вибору у 5-8 семестрах. При цьому кафедра військової підготовки подає в навчально-організаційний відділ списки рекомендованих до навчання студентів.

13. З метою формування у студентської молоді здорового способу життя, підвищення ролі фізичного виховання і спорту у студентському житті протягом всього терміну навчання студентів передбачити можливість занять студентів у секціях з фізичного виховання як за рахунок годин нормативної частини навчального плану, так і за рахунок аудиторних годин, передбачених для вивчення дисциплін вільного вибору студентів. Закріплення за студентами зазначеної дисципліни вільного вибору повинно відбуватись лише за рекомендацією кафедри фізичного виховання (шляхом візування відповідних заяв студентів). При цьому врахувати, що заняття студентів в абонементних групах з фізичного виховання понад норми встановлені навчальними планами і програмами (в якості платної послуги згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 20.01.1997 р. за № 38) не можуть закріплюватись в ролі дисципліни вільного вибору студента.

14. За бажанням студента або на виконання спеціальних умов поглибленої підготовки згідно укладених тристоронніх угод між студентом, університетом та підприємством-замовником кадрів за студентом додатково до занять у секціях з фізичного виховання або навчання за програмою підготовки офіцерів запасу (в якості дисциплін вільного вибору студентів) можуть бути закріплені додаткові дисципліни вільного вибору (за відповідною заявою студента).

15. Навчально-організаційному відділу, медичному, Конотопському та Шосткинському інститутам здійснювати розподіл та закріплення дисциплін вільного вибору студентів за відпрацьованою схемою автоматизованої обробки заяв студентів на 5-9 семестри в термін до 1 липня кожного року та на 1 семестр до 7 вересня кожного року. При обробці заяв студентів максимально враховувати їх побажання та вимоги поглибленої підготовки згідно, умов укладених тристоронніх угод між студентом, університетом та підприємствами-замовниками кадрів. Для студентів, які вчасно не подали заяв, або заяви яких неможливо врахувати при розподілі, призначати дисципліни з числа сформованих потоків, на яких є вільні місця (за відповідними заявами студентів) з урахуванням умов поглибленої цільової підготовки.

16. Для студентів, які зараховуються до університету на старші курси за скороченим терміном навчання, поновлюються або переводяться до базового ВНЗ з Конотопського та Шосткинського інститутів проводити організаційні збори з питання закріплення дисциплін

вільного вибору по мірі комплектування груп та закріплювати дисципліни за студентами в тижневий строк після зборів.

17. Деканатам факультетів на підставі остаточного розподілу дисциплін видавати розпорядження про закріплення дисциплін за студентами в поточному семестрі. З метою уникнення непорозумінь, ознайомлювати студентів на початку кожного семестру під особистий підпис з відповідним розпорядженням.

18. Заміну дисциплін вільного вибору, що закріплені за студентами, здійснювати лише у окремих виключних випадках за наявності поважних причин (за станом здоров'я та в інших достатньо мотивованих випадках) за відповідною заявою студента.

19. Директорам інститутів та деканам факультетів аналізувати рівень задоволення потреб студентів у відповідних дисциплінах та інформувати їх про можливість поглибленої підготовки з певних напрямів в якості додаткової освітньої послуги понад обсяги, встановлені навчальними планами і програмами.

20. Методичним комісіям факультетів щорічно аналізувати доцільність викладання окремих дисциплін вільного вибору певним спеціальностям та напрямам підготовки та, в разі потреби, подати відповідні пропозиції до навчально-організаційного та навчально-методичного відділів.

21. Навчально-методичному відділу проводити постійний аналіз складу та змісту дисциплін вільного вибору з метою недопущення дублювання ними навчального матеріалу основних дисциплін та, в разі потреби, надати до навчально-організаційного відділу пропозиції щодо виключення з переліку відповідних дисциплін.

22. Навчально-методичному відділу при розробці навчальних планів передбачати, як правило, однаковий обсяг аудиторних годин, що відводяться на вивчення студентами дисциплін вільного вибору, для всіх напрямів підготовки та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців в університеті. Також при розробці навчальних планів передбачати можливість вибору студентами не лише дисциплін, перелічених в навчальному плані, але також і інших дисциплін, які пропонуються кафедрами (в тому числі призначені для виконання умов цільової поглибленої підготовки згідно укладених тристоронніх угод між університетом, студентом та підприємством-замовником кадрів).

23. Відділу інформаційних систем та технологій продовжувати підтримку та розвиток розробленого програмного забезпечення з формування та автоматизованої обробки заяв студентів щодо дисциплін вільного вибору.

24. Директорам інститутів, деканам факультетів та завідувачам кафедр звернути увагу на неприпустимість будь-яких заходів, що обмежують можливості вибору дисциплін студентами.

25. Начальнику загального відділу Линник В.Я. довести цей наказ до всіх кафедр, факультетів та інститутів в електронному вигляді.

Ректор

А.В. Васильєв

ПРОЕКТ НАКАЗУ ВНОСИТЬ:

УЗГОДЖЕНО:

Начальник навчально-організаційного відділу
_____ О.Б. Руденко

Перший проректор
_____ В.Д. Карпуша

Начальник організаційно-методичного управління,
заступник першого проректора
_____ В.Б. Юскаєв

Начальник навчально-методичного відділу
_____ В.Л. Коротченко